

บทบรรณาธิการ

วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์ฉบับที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ มีหัวข้อ (ธีม) หลักของวารสารคือ “สงคราม ความรุนแรง และเป็นอื่น” (War, Violence and Otherness) ประกอบด้วยบทความทั้งสิ้น 7 ชิ้น และบทปริทัศน์หนังสืออีก 1 ชิ้น ซึ่งเป็นบทความวิจัย 4 ชิ้น และบทความวิชาการ 3 ชิ้น บทความวิจัยเรื่องแรกคือ “การเมืองของความรุนแรงและวิถีชีวิตในนคร” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ เชาวแสงรัตน์ จะพาท่านผู้อ่านไปสำรวจแนวคิดต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเขตเมืองหรือนคร ซึ่งเป็นความรุนแรงที่น่าสนใจในแง่ที่ว่า พื้นที่เมืองไม่ว่าจะเป็นเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนามักเป็นพื้นที่ที่เกิดอาชญากรรมความรุนแรงในระดับที่สูงกว่าชนบท ซึ่งในบทความชิ้นนี้ยังได้เสนอแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นอีกด้วย

บทความวิจัยชิ้นที่สองของอาจารย์ชนมิตา อภัยกุล เรื่อง “เส้นแบ่งอัตลักษณ์ในอินโดนีเซีย: ความเกลียดชัง “คนอื่น” ในแคมเปญต่อต้านอาชก” บทความนี้ศึกษา “ความเป็นอื่น” ของชาวจีนในอินโดนีเซียในสังคมอินโดนีเซียหลังยุคซูฮาร์โต ที่แม้ว่าจะมีพื้นที่ในการแสดงออกถึงความเป็นจีนมากขึ้น พร้อมๆ กับการผงาดขึ้นมามีอำนาจของประเทศจีน แต่อย่างไรก็ตามความรู้สึกต่อต้านชาวจีนอินโดนีเซียที่มีรากเหง้าในประวัติศาสตร์อินโดนีเซียไม่เคยมลายหายไป หากทว่าพร้อมจะถูก

กระพือใหม่ขึ้นใหม่หากมีใครไปรดน้ำมันบนกองไฟนั้น ดังจะเห็นได้จากกรณี “อาฮก” ผู้ว่าการรัฐจากร์ตาที่ถูกตั้งข้อหาดูหมิ่นศาสนา บทความนี้ได้พูดถึงสำคัญประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอิสลามนิยมความรุนแรง ความเกลียดชังจีน ความกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ใหม่ และนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงได้อย่างแหลมคม

บทความวิจัยสองชิ้นถัดไปเป็นงานศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีทั้งสงครามและความรุนแรง บทความที่สามเรื่อง “ศึกชิง “กัมพูชา” และ “ฮาเตียน” ระหว่างราชสำนักสยามและตระกูลเหงวียนช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19” ของคุณสุเจน กรรพฤทธิ์ ที่ศึกษาการพยายามขยายอำนาจของสยามกับเวียดนามที่นำไปสู่การเผชิญหน้าระหว่างกันเหนือดินแดนฮาเตียนบริเวณปากแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ยุครัฐจารีต ที่โดดเด่นคืองานศึกษาชิ้นนี้ผู้เขียนใช้หลักฐานชั้นต้นภาษาเวียดนาม ร่วมกับหลักฐานในภาษาอื่นๆ ทำให้ได้ภาพของศึกฮาเตียนที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นกว่างานศึกษาอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นหลักฐานชั้นต้นภาษาเวียดนามยังช่วยยืนยันถึงเบื้องลึกเบื้องหลังเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในไทยที่สำคัญมากเหตุการณ์หนึ่ง บรรณานุกรมจะไม่เปิดเผยเนื้อเรื่อง ขอเชิญท่านผู้อ่านหาคำตอบเอาเองเถิด

ในขณะที่บทความที่สี่ คือบทความวิจัยของคุณฐนพงศ์ ลือขจรชัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตกลงพรมแดนในดินแดนมลายู ระหว่างสยามและอังกฤษในสนธิสัญญาปี ค.ศ. 1909” ศึกษาเหตุผลเบื้องหลังการตกลงขีดเส้นพรมแดนระหว่างสยามกับอังกฤษที่ส่งผลให้เกิดการแบ่งรัฐมลายูและผู้คนออกจากกัน อยู่คนละประเทศจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนนำไปสู่ “ความเป็นอื่น” ของคนมลายูปัตตานีในพื้นที่ของตนเอง บทความนี้นำเสนอข้อสรุปแตกต่างจากงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการตกลงแบ่งพรมแดนในพื้นที่ดังกล่าวที่มีมาก่อนหน้านี้ที่มักให้ภาพว่าสยามเป็น “ลูกแกะ” หรือไม่ก็สยามเป็น “เจ้าอาณานิคมภายใน”

บทความวิชาการชิ้นถัดไปเป็นบทความเรื่อง “อำนาจของสตรีสยามกับชายโสด: แรงงานชายขอขบหลังเลิกทาสและไพร่” โดยอาจารย์ภัทรรัตน์ พันธุ์ประสิทธิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ มีเนื้อหาร่วมสมัยกับบทความก่อนหน้านี้ โดยศึกษาบทบาทของแรงงานชายขอขบกล่าวคือแรงงานผู้หญิงและแรงงานชายที่เป็นโสด ซึ่งมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นหลังการประกาศเลิกทาสและไพร่และยังไม่มีงานที่ศึกษามากนัก บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิงที่มีเพิ่มขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและการทำนุบำรุงศาสนา ในขณะที่แรงงานชายโสดของสยามนั้นกล่าวได้ว่าเป็นแรงงานชายขอขบของชายขอขบที่มีอำนาจการต่อรองทางสังคมและการเมืองน้อยกว่า

ถัดไปเป็นบทความวิชาการเรื่อง “ประติมานวิทยาและการกำหนดอายุสมัยของแผ่นไม้จำหลักประดับมัสยิดต้นสน” โดย อาจารย์มนวันน์ พรหมรัตน์ ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อกำหนดอายุสมัยของศิลปกรรมบนแผ่นไม้จำหลักของมัสยิดต้นสน โดยผู้เขียนยังได้วิเคราะห์ว่าการสร้างแผ่นไม้จำหลักที่มีมัสยิดดังกล่าวมีการหยิบยืมประติมานวิทยาแบบพุทธและฮินดูมาใช้ในการสร้างด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลและการผสมผสานรูปแบบทางศิลปกรรมในยุคสมัยที่มีการสร้างแผ่นไม้จำหลักนี้ แม้บทความนี้จะมีศัพท์แสงที่อาจจะไม่คุ้นเคยสำหรับผู้อ่านที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่บทความนี้จะทำให้ท่านเข้าใจศิลปกรรมแบบอิสลามมากยิ่งขึ้น

บทความวิชาการชิ้นสุดท้ายคือเรื่อง “ปัญหาการศึกษาภาษาอังกฤษในญี่ปุ่น: มิติประวัติศาสตร์” โดย อาจารย์ ดร.อารุธ ธีระเอก ที่นำเสนอถึงปัญหาในการศึกษาภาษาอังกฤษของประเทศญี่ปุ่นโดยเฉพาะการสื่อสาร อันเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ การมองภาษาอังกฤษในฐานะ “ความเป็นอื่น” ที่มาพร้อมกับภยันตรายจากภายนอก แม้ว่าบริบทของโลกจะเปลี่ยนไปซึ่งญี่ปุ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาภาษาอังกฤษ แต่ขณะเดียวกันก็เกรงว่าจะกระทบกับอัตลักษณ์ความเป็นญี่ปุ่นซึ่งส่งผลให้เกิดความย้อนแย้งในการศึกษาภาษาอังกฤษในญี่ปุ่นจนถึงปัจจุบัน

ปิดท้ายด้วยบทปริทัศน์หนังสือเรื่อง *Muslims of Medieval Latin Christendom c.1050-1614* โดยคุณสัมพันธ์ วารี ในปัจจุบันอิสลามถูกมองโดยคนบางกลุ่มผ่านการผลิตความรู้ทางวิชาการและสื่อให้เป็น “สิ่งแปลกแยก” และ “เป็นอื่น” จนนำไปสู่ความหวาดกลัวและการใช้ความรุนแรงต่อกันโดยเฉพาะจากบริบทของโลกตะวันตก โดยบทปริทัศน์หนังสือนี้จะพาไปทำความเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของอิสลามในมุมมองใหม่ที่หนังสือเล่มนี้ต้องการนำเสนอ เพื่อจะเน้นย้ำว่าอิสลามนั้นไม่ได้มีภาพเดียว มุมมองเดียว

วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์ มีเป้าหมายที่จะเข้าไปอยู่ในฐานข้อมูล TCI ในวารสารกลุ่มที่ 1 ภายในปี พ.ศ. 2563 ทางเรายินดีรับบทความทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่มีมิติทางประวัติศาสตร์ดังเช่นเคย และมีความยินดีที่จะแจ้งให้ท่านทราบว่าบทความของทางวารสารสามารถเข้าถึงได้ที่เว็บไซต์ https://www.tci-thaijo.org/index.php/thammasat_history/index และหากท่านที่ประสงค์จะส่งบทความขอให้ท่านช่วยกรุณาส่งบทความผ่านเว็บไซต์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

หวังว่าทุกท่านจะได้รับสาระความรู้พร้อมๆ กับการอ่านบทความในวารสารฉบับนี้เหมือนเช่นเคย

อรอนงค์ ทิพย์พิมล